

Методичний коментар до уроку “У Країні Див”

Порада Гусені

У країні фантазій

Письменники на папері будують для нас фантастичні, небачені світи. Їхні помічники — художники-ілюстратори — активізують нашу уяву, а ми завдяки своїй фантазії робимо ці світи видимими, добудовуємо те, що залишилося поза картинками в книжках. Сьогодні ми мандруємо в Країну Див, яку відкрив для нас англійський математик Льюїс Керрол.

Запропонуйте дітям пригадати, чи читали вони книгу Льюїса Керрола “Аліса в Країні Див” (якщо “[Українська мова та читання](#)” у 3 класі вивчалися за підручником Ганни Остапенко, то діти читали принаймні фрагменти твору), та розповісти одне одному найцікавіші епізоди.

Познайомити дітей із дивними героями казки можна за допомогою привітання. Завчасно запропонуйте учням пригадати події твору, прочитати його фрагмент чи переглянути мультфільм або кінофільм. Діти вибирають героя, добирають елемент одягу, щоб нагадувати цього персонажа, і вітаються від його імені.

Знайомимося із художником

Сальвадор Далі — іспанський художник, скульптор, гравер, письменник, один із визначних представників сюрреалізму ХХ століття. “Сюрреалізм — це я”, — говорив Сальвадор Далі. Це один із найдивовижніших мистців сучасності. У нього навіть ім’я дивне — Сальвадор Феліп Жасінт Далі і Домéнек, маркіз де Пуболь. Нестримна фантазія цього митця створила багато шедеврів світового живопису.

Нагадайте дітям, що художники-сюрреалісти зображували на картинах те, чого насправді не буває. Митці-сюрреалісти ніби поєднують сон і реальність, адже саме в снах можуть відбуватися найфантастичніші події. У їхніх творах можна натрапити на будь-що: сине яблуко, квадратний банан, мурахи завбільшки з будинок...

Сальвадор Далі народився 11 травня 1904 року в невеличкому місті Фігерас у Королівстві Іспанія. Нестримна енергія, своєрідний, незвичайний характер і дивні бажання маленького Сальвадора проявилися ще з раннього дитинства. Але мати хлопчика прощала навіть найогидніші витівки. Тож малюк домагався всього, що тільки міг побажати.

Талант Сальвадора до малювання проявився рано: у чотири роки малюк намагався малювати і проявляв при цьому дивну для свого віку та вдачі старанність. Першу картину Далі створив уже в 6 років. Його талант упевнено проявлявся і в 14 років у муніципальному театрі Фігераса відбулася перша персональна виставка картин художника.

Коли Далі виповнилося 15 років, його вигнали зі школи за погану поведінку, адже вчитися хлопчику було там нецікаво. Та попри все, він вступає до інституту, який закінчує з чудовими оцінками в 1921 році. Потім — вступ до Мадридської художньої академії. Але й тут проявилася вперта удача майбутнього великого митця — складаючи іспит із живопису, він малює гарний, але занадто маленький малюнок, екзаменатори зазначають, що це порушення правил і він не зможе стати учнем Академії. Тоді Сальвадор в останній день іспиту представив нову ідеальну картину, тільки ще меншу. Журі прийняло його роботу, тому що вона була дійсно досконалою.

Пізніше Далі став членом Академії витончених мистецтв Франції, здобув найвищу нагороду Королівства Іспанії — Великий хрест Ізабелли-католички, який вручив король Хуан Карлос I — і титул маркіза де Пубола тощо. До художника прийшло визнання!

Сальвадор Далі — був великим оригіналом у всьому. Його домашнім улюбленцем була екзотична тварина — гігантський мурахойд. А відвідуючи виставку сюрреалістичної творчості в Лондоні, художник одягнув костюм... водолаза. У 1959 році в Парижі відбулася презентація пристрою, який придумав Сальвадор Далі й утілював у життя інженер Лапарра, — овосипеда (ovocypede). Це прозора куля із закріпленим усередині сидінням для однієї людини. Художник використовував його як своєрідний транспорт, щоб з'являтися в ньому перед прихильниками і ще більше дивувати їх.

1974 року у Фігерасі, рідному місті Далі, художник заснував "[Театр-музей Далі](#)". Цей незрівнянний сюрреалістичний витвір і нині захоплює відвідувачів. Далі власноруч розписав фое музею. У "Театрі-музеї Далі" виставлено багато його робіт та інших дрібничок. Там серед іншого представлено результати експериментів художника з голографією, з якої він сподівався створити глобальні тривимірні образи.

Нині іменем Сальвадора Далі названа пустеля в Болівії та кратер на планеті Меркурій. А ще саме Далі — автор дизайну обгортки від льодяника "Чупа-чупс".

Пригоди Аліси в дивовижній країні

"Аліса в Країні Див" — одна з найпопулярніших історій у світі. Хоч Льюїс Керрол написав її понад 150 років тому, її і досі захоплено читають діти. Твір став символом нестримної фантазії, живої уяви і творчого підходу до всього. Тому не дивно, що багато художників втілювали образи Керрола в численних перевиданнях твору.

У 1969 році один із редакторів видавництва "Random House" попросив Далі проілюструвати знамениту історію, адже художник по духу був чимось схожим на образи з твору, а його нестримна фантазія створила не одну дивовижну країну. У результаті вийшло 12 геліографюр, у яких відома історія-казка набула нових рис. Книжка вийшла неймовірно низьким накладом у 2700 примірників і нині зберігається лише в кількох колекціонерів.

На честь 150-річчя казки видавництво "Princeton University Press" перевидало твір з ілюстраціями Далі та передмовою Марка Бернстейна, глави Північноамериканського товариства любителів Льюїса Керролла.

Зустріч з мудрою Гусінню

Пориньмо в Дивокрай разом зі сміливою дівчинкою Алісою, яка одного разу зустріла стрімкого Білого Кролика з годинником, побігла за ним і опинилася в Країні Див! Що дивовижного відбулося далі, вам розкажуть ілюстрації іспанського художника-сюрреаліста Сальвадора Далі та фрагменти балету англійського хореографа Крістофера Віддона на музику сучасного англійського композитора Джобі Талбота.

Спочатку Аліса не зрозуміла, що з нею трапилося і де вона опинилася...

Запропонуйте дітям роздивитися ілюстрації Сальвадора Далі (презентація "[У Країні Див](#)") й описати Країну Див.

- Якою ви уявляєте Країну Див за ілюстраціями Сальвадора Далі?

- Чи знайшли відомих вам персонажів? Яких саме?
- Які події змалював художник? Як ви упізнали їх?
- Що дивовижного в цій країні могло статися з Алісою?

Пригоди Аліси почалися з того, що вона постійно змінювалася: то виростала, то зменшувалася. Тож їй треба було довідатися, як дати цьому раду.

Порівняти, як різні художники-ілюстратори зображали Алісу, та знайти родзинку в кожній з них дітям допоможуть завдання 1, 3 на с. 36 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

У таку мить потрібна мудра порада. Й ось з'являється Гусінь на грибі. Гусінь розповіла Алісі чимало цікавого і не зовсім зрозумілого, а потім сказала: щоб збільшитися, треба відкусити гриб з одного боку, а щоб зменшитися — з іншого.

- Як гадаєте, чому саме Гусінь розповіла дівчинці, як змінити свій зріст?
- Пригадайте, як змінюється гусінь протягом життя. Знайдіть ілюстрацію, на якій художник відобразив ці зміни. Чи одна така ілюстрація є в книзі?

Дійсно, саме Гусінь дала дівчинці мудру пораду, адже вона може порівняти зміни зросту Аліси і власні дивні перетворення на метелика.

- Роздивіться ілюстрацію зустрічі Аліси та Гусені. Знайдіть на картині героїв казки.
- Чому художник акцентує увагу саме на Гусені та її перетвореннях, а не на Алісі?
- Як змальовано ці перетворення?
- Як художник зобразив розповідь Гусені?

Подивіться з дітьми фрагмент балету "Аліса в Країні Див" (хореограф Крістофер Вілдон, композитор Джобі Талбот) і проаналізуйте, як цю саму зустріч зображено там.

- Які рухи допомагають артисту показати особливості гусені? Як він розповідає про свої перетворення?
- Як збільшення Гусені показано на картині, а як — у танці? А як у музиці?
- Чи порозумілися Аліса і Гусінь? Як це показано в балеті? Якими засобами музичної виразності це відображено в музиці Джобі Талбота?
- Якими рухами показали б Гусінь ви? А як виразити подив Аліси?

Зверніть увагу дітей на рухи артистів — це сучасний балет — він увібрав кращі риси класичного балету та сучасного танцю. Йому властиві вільні, схожі на акробатичні імпровізаційні рухи, робота на підлозі тощо. Фахівці кажуть, що в сучасного балету своя мова, стилістика.

Усмішка в повітрі

Далі Аліса зустрічається із Чеширським Котом, знаменитим загадковою усмішкою та вмінням щезати, розчиняючись у повітрі.

Подивіться з дітьми ілюстрацію Сальвадора Далі (глава 6, презентація "[У Країні Див](#)"), фрагмент балету "Аліса в Країні Див" (хореограф Крістофер Вілдон, композитор Джобі Талбот) і [мультфільму](#) компанії Волта Діснея, де відображено цю зустріч.

- Чи бачите ви на ілюстрації Алісу? А кота?

- Що відчула Аліса, коли побачила таку дивовижу?
- Яких ще дивовижних персонажів змалював художник?
- Який спосіб винайшли в балеті, щоб показати диво-кота? А як ви показали б таку зустріч засобами тіньового театру?
- Як гадаєте, мультиплікаторам чи працівникам театру було легше втілити образ кота? Чому?

Ми — ілюстратори

Помандрувавши Країною Див, у дітей виникли власні асоціації, уявлення про те, як виглядає ця країна та її мешканці. А можливо, вони пофантазували і вигадали власних мешканців Країни Див і пригоди, які могли б статися з Алісою. Запропонуйте дітям намалювати ілюстрації до цієї казки — це може бути (за бажанням дітей) індивідуальна робота, робота в парах чи групах.

Створити власну картинку-пригоду в Країні Див дітям допоможе завдання на с. 37 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

Створіть у класі виставку-фентезі "Пригоди в Країні Див".